
DENIS DETLING □ Muzej Slavonije, Osijek

Od 1996. godine u Hrvatskoj se u povodu obilježavanja Međunarodnog dana muzeja svake godine organiziraju muzejske edukativne akcije, pa je tako i ove godine pokrenuta akcija koja je svoju završnu svečanost imala na sam Dan muzeja.

Za mjesec dana trajanja akcije njezini sudionici – muzeji, galerije i srodne ustanove iz cijele Hrvatske –na različite su načine i različitim programima (izložbama, kreativnim radionicama, igraonicama, predavanjima i sl.) obradili zajedničku temu. Ovogodišnji organizator, kao i prethodnih godina, bila je Sekcija za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju HMD-a, voditeljica akcije Željka Miklošević, domaćin akcije Muzej Slavonije, a tema akcije *[U]okvir[i]*. Okvirom ili uokvirivanjem kao načinom izdvajanja i naglašavanja 61 sudionik akcije imao je namjeru istaknuti muzejske predmete ili koncepte (materijalne ili nematerijalne baštine) koji su turistički zanimljivi. Konceptijom akcije nastojao se i premostiti paralelizam dviju tema obilježavanja Međunarodnog dana muzeja – one Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju HMD-a i one Međunarodnog savjeta za muzeje (ICOM-a), koju u nas propagira, prema preporukama ICOM-a prezentira te potiče na organizaciju Muzejski dokumentacijski centar (MDC), a koja je ove godine bila *Muzeji i turizam*. Završna svečanost na Dan muzeja, kao i u protekle dvije godine, otvorila je putujuću izložbu postera, ove godine pod nazivom *Uokviri 5*, kojom su se predstavili ovogodišnji programi 39 sudionika akcije. Izložba postera istodobno je evaluirala cijeli projekt i izvrsno se uklopila u koncepciju teme Međunarodnog dana muzeja koju je odredio ICOM, pri čemu su se baštinske ustanove, sudionici akcije, izdvojile kao turistički punktovi.

Završna svečanost edukativne akcije, kao središnji dio obilježavanja Dana muzeja organizirana je u Osijeku, u Muzeju Slavonije, domaćinu ovogodišnje akcije. Kako kulturne institucije nisu (i ne smiju biti) međusobni konkurenti, a njihova suradnja obogaćuje kulturnu ponudu, tri muzejsko-galerijske institucije u Osijeku (Arheološki muzej, Muzej Slavonije i Galerija likovnih umjetnosti) pokušale su na Međunarodni dan muzeja uskladiti programe obilježavanja i u suradnji s Turističkom zajednicom grada Osijeka uokviriti se u temu *Muzeji i turizam*. Zajedničkim, ali i usklađenim zasebnim programima, muzeji i galerija u Osijeku dali su gradu i građanima bogat program, a istodobno su se pokušali istaknuti i nametnuti, uz već ustaljene kulturno-povijesne znamenitosti grada, kao jednako vrijedni turistički punktovi koje ponajprije građani, a onda i turisti često zaobilaze. Tako je u suradnji s Turističkom zajednicom na pet punktova u Osijeku (tri muzejsko-galerijske institucije i dvije atraktivne znamenitosti grada – baroknu Tvrdću i secesijsku arhitekturu Europske avenije) organizirano besplatno vodstvo, davanje informacija za sve zainteresirane. Broj od pet punktova nije slučajno odabran. Kroz koncept *top 5* nastojali smo istaknuti pet najvrednijih, nezaobilaznih turističkih zanimljivosti grada, među kojima su, dakako, i muzejsko-galerijske institucije te istodobno dati uvertiru izložbi *Uokviri 5*. Izložbom postera sudionici akcije *Uokviri* na određeni su se način, putem poznatih i vrijednih muzejskih predmeta i koncepata istaknuli kao turistički atraktivni punktovi, a Muzej Slavonije, u suradnji s Turističkom zajednicom, na otvorenju izložbe dodatno se “uokvirio” u turizam poslužujući turistički atraktivne, autohtone slavonske proizvode – kulen i vino. Uz ta događanja, muzeji i galerija u Osijeku pripremili su i druga događanja za svoje posjetitelje, pazeći da pritom da budu vremenski međusobno usklađeni. Organiziran je koncert šansone, prezentacije uz projekcije, osobni susret s umjetnikom, kviz-radionica, vodstva po izložbama, sve uz besplatan posjet i promotivne cijene muzejskih publikacija.

Ono što je izostalo, a što bi obilježavanje Dana muzeja dodatno upotpunilo, jest izuzetna medijska popraćenost i posjet kulturnih događanja (kao npr. za Noć muzeja) te planirani okrugli stol s temom *Muzeji i turistički itinerari, odnos s turističkim agencijama i vodičima*.

S cjelokupnom kulturnom ponudom muzeji i galerija u Osijek namjeravali su se povezati s turizmom i “uokviriti” se u temu Međunarodnog dana turizma. Jesu li u tome uspjeli?

Spoj kulture i turizma s vremenom se razvio u specifičnu djelatnost – kulturni turizam, u čemu muzeji imaju važnu ulogu. Glavni su korisnici kulturnog turizma turisti – raznorodna skupina nehomogenih dobnih struktura i ljudi različitog obrazovanja koju povezuje želja za spajanjem uživanja i spoznaje, putovanja i obrazovanja radi upoznavanja kulture druge sredine. Obrazovnu ulogu muzeja nije potrebno naglašavati, već samo spomenuti da je muzej otvorenije, slobodnije i drugačije mjesto naobrazbe, u kojemu doživljaj ima odlučujuću ulogu. Muzej je katkada upravo cilj putovanja, a njegov obilazak aktivnost tijekom odmora. Putovanja potiču radoznalost, a muzeji su upravo mjesta (novih) otkrića. U nekim se obrazovnim sredinama posjet muzeju promatra i kao svojevrsna dužnost, pa bismo tako posjet Londonu teško prihvatili bez posjeta British Museumu. Osijek nije atraktivna turistička destinacija u usporedbi s mnogim drugim mjestima u Hrvatskoj, iako taj grad iz dana u dan bilježi sve veći broj turističkih posjeta, pa i noće-

nja. Osijek k tome i te kako, posebice u kulturnom smislu, ima što ponuditi turistima. Okrugli stol koji je trebao biti održan u Osijeku možda bi se ponajbolje uklopio u temu *Muzeji i turizam*, jer bi aktualizirao nedostatak muzejsko-galerijskih ustanova na turističkim itinererima gotovo svih stranih grupa turista koje od proljeća do jeseni prošetaju (ili "protrče" gradom). Obilježavajući Dan muzeja muzejsko-galerijske ustanove u Osijeku pokušale su se dostojno istaknuti kao jednako vrijedni turistički punktovi. Programi koje su pripremili muzeji i galerija u Osijeku, bili su usmjereni na najširi krug krajnjih korisnika, kakvi su, uostalom, i turisti, ali za razliku od njih, krajnji su korisnici programa obilježavanja Dana muzeja doputovali sredstvima javnog prijevoza, uglavnom iz različitih dijelova grada Osijeka.

Gotovo cjelokupni program u Osijeku pokazao je kako se muzeji mogu i trebaju animirati. Koncert šansone, putopisna prezentacija uz projekciju fotografija, susret s umjetnikom-fotografom Marinom Topićem, uz mogućnost dobivanja profesionalnog portreta, kviz radionica za najmlađe – aktivnosti su koje, uz produženo radno vrijeme muzeja, svjedoče o otvaranju prema najširem krugu krajnjih korisnika, ali i o uključivanju muzeja u cjelokupni društveni život. Takve aktivnosti po pravilu privlače medijsku pozornost, pobuđuju zanimanje krajnjih korisnika i potiču ih da posjete muzej. Mijenjajući svoj muzejski proizvod, muzeji se sve više otvaraju prema raznorodnim nehomogenim skupinama krajnjih korisnika svrstavajući se time među atraktivne i poželjne destinacije. Uz navedeno, uspostavljanje suradnje s lokalnim turističkim zajednicama i djelatnicima, muzeji i galerija u Osijeku nužno će se (prije ili kasnije) nametnuti kao nezaobilazni turistički punktovi.

Ovogodišnji Međunarodni dan muzeja s temom *Muzeji i turizam*, sudeći po preporukama i izvještaju MDC-a, besprijekorno je bogato i sadržajno obilježen. Ostaje još samo da muzeji i galerija u Osijeku nakon tog pokušaja postanu pravi turistički punktovi koje turisti (ili njihovi vodiči) neće zaobilaziti. Da bi to postali, najbitnije je da se muzeji nametnu turističkim djelatnicima i lokalnoj zajednici, koji bi trebali uvidjeti važnost kulturnog turizma unutar regionalnog turizma te osvijestiti pitanje očuvanja identiteta lokalne zajednice.

Primljeno: 11. lipnja 2009.

FRAMING IT

Consistently from 1996 in Croatia, on the occasion of the celebration of International Museum Day, museum educational campaigns have been organised; and this year too, a campaign was launched that had its finishing ceremony on International Museum Day itself. In the month during which the campaign lasted, those participating – museums and galleries and kindred institutions from the whole of Croatia – in various ways and with varying programmes (with exhibitions, creative workshops, play rooms, lectures and so on) worked on a common topic. This year's organiser, as in previous years, was the museum education and cultural action section of the Croatian Museum Association, the leader of the campaign was Željka Miklošević, and the host was the Museum of Slavonia, while the topic of the campaign was Frame It.

The 61 participants in the campaign had the intention to show off museum objects or concepts (of the material or intangible heritage) that were of interest to tourists by a frame or the act of framing, as a way of making a distinction and giving emphasis. The concept of the action was aimed at making a bridge between the parallel activities of the two themes marking International Museum Day – that of the section for museum education and cultural action of the CMA and that of the International Council of Museums (ICOM), which in this country, according to the recommendations of ICOM, is propagated and presented by the Museum Documentation Centre (MDC), which also encourages its organisation, and which was, this year, museums and tourism.

The concluding ceremony of Museum Day, as in the past two years, opened the travelling exhibition of posters, this year entitled *Frame It 5*, which presented this year's programmes of the 39 participants of the campaign. The poster exhibition at the same time evaluated the whole of one project and fitted excellently into the conception of the theme of International Museum Day that was defined by ICOM, in which as heritage institutions the participants in the campaign were picked out as tourist points.